

Skema til afrapportering af ViD-projekter

Videncenter for Dyrevelfærd

1. Projekttitle:

Regler og praksis vedrørende hunde på tværs af lande

2. Projektstart og afslutning:

1. januar 2020 og 31. december 2020

3. Projektleder og projektdeltagere (titel, navn, adresse, tlf., e-mail):

Post doc. Iben Meyer¹, ihm@sund.ku.dk, +45 30 23 38 79

Adjunkt Søren Stig Andersen², ssa@ifro.ku.dk, +45 35 32 40 40

Professor Björn Forkman¹, bjf@sund.ku.dk, +45 35 33 35 81

Professor Søren Saxmose Nielsen¹, saxmose@sund.ku.dk, +45 35 33 30 96

Professor Peter Sandøe^{1,2} (projektleder), pes@sund.ku.dk, +45 21497292

1. Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab, Københavns Universitet, Grønnegårdsvej 8, 1870 Frederiksberg C

2. Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet, Rolighedsvej 25, 1958 Frederiksberg C

4. Baggrund for projektet (Kort beskrivelse af, hvorfor dette projekt blev i gang sat):

Hunden er ikke alene det tidligst domesticerede husdyr, men er også i hvert fald i den vestlige verden det dyr, flest mennesker faktisk deler hus med. I Danmark er det omkring hver femte husstand, hvori der er en hund. I nogle europæiske lande er tallet lavere; mens det i USA og Australien er i omkring hver tredje husstand, der har en hund. Ikke alene måden, hundene holdes og opdrages på, men også måden, hvorpå de avles og opdrættes, kan give anledning til velfærdsproblemer, lige som der kan være problemer i forhold til farlige hunde og herreløse hunde.

For at forebygge og håndtere sådanne problemer er der på tværs af lande forskellig lovgivning, som danner grundlag for myndigheders og NGO'ers håndtering af problemerne. Da hunde i modsætning til landbrugsdyr ikke er i fokus som genstande for handel og eksport, er de i høj grad et nationalt anliggende med meget lidt international regulering.

5. Beskrivelse af projektets formål og hypoteser samt materialer og metoder:

Målet med projektet har været at kortlægge og sammenligne lovgivning relation til hunde med fokus på de aspekter af lovgivningen, som har relevans for hundenes velfærd.

Følgende lande blev sammenlignet: Danmark, Sverige, Norge, England, Tyskland, Nederlandene, Østrig, Italien, USA, Australien og New Zealand.

For Tyskland og Østrig er der, ud over den overordnede føderale lovgivning, også set på lovgivningen i tre delstater. Disse delstater er udvalgt på basis af deres forskelle i dele af lovgivningen omkring hold af hund.

I USA og Australien er meget af lovgivningen lige som i Tyskland og i Østrig på delstatsniveau og for USA's vedkommende endda til tider på et lavere administrativt niveau, f.eks. amts- (county) eller by-niveau. For USA har der foretaget en opsummering på tværs af stater og amter, og hvor det er muligt, er det angivet, hvordan lovgivningen kan variere mellem stater og amter. For Australien har vi udvalgt en enkelt delstat, New South Wales.

For England refereres der til Englands lovgivning. Selv om en del af lovgivningen gælder i hele Storbritannien, vil lovgivningen i Skotland, Wales, og Nordirland i nogle tilfælde afvige fra den engelske.

For hvert land er der set nærmere på lovgivningen inden for ni områder. Disse områder er udvalgt af projektgruppens medlemmer baseret på et skøn over, hvad der direkte og indirekte har mest betydning for hundenes velfærd. Områderne er: 'avl', 'erhvervs mæssigt hold, opdræt og salg', 'farlige hunde', 'mærkning, registrering, forsikring og skat ved hold af hund', 'specifikke krav til pasning og rammer for hold af hund', 'hunden i det offentlige rum', 'hundens sundhed', 'import', og 'herreløse hunde'.

Oplysningerne omkring de enkelte landes lovgivning hidrører fra dels lovteksterne selv, dels informationer på de relevante myndigheders hjemmesider. Endvidere stammer oplysninger i nogle tilfælde fra andre tekster og hjemmesider fra f.eks. jurister specialiseret i lovgivning vedrørende hunde. For Norge og England har vi også indhentet information fra vejledninger udarbejdet af myndighederne (henholdsvis Mattilsynet og Department for Environment, Food and Rural Affairs). Disse vejledninger bygger på generelle lovformuleringer vedrørende sikring af dyrevelfærd, men retningslinjerne beskrevet i vejledningerne er ikke direkte lovkrav. For New Zealand er information hentet fra Ministry for Primary Industries, "Code of Welfare: Dogs", der både angiver lovmæssige minimumskrav til hold af hund og anbefalinger svarende til dem, der findes i førnævnte vejledninger. I enkelte tilfælde er lokale eksperter blevet konsulteret.

Der tages forbehold for, at der kan være dele af lovteksterne, der kan fortolkes anderledes, end det er fremlagt i projektets resultater, ligesom der efterfølgende kan ske

ændringer i lovgivningen. Der tages ligeledes forbehold for, at der kan være dele af landenes lovgivning, der ikke er blevet identificeret i indsamlingen af data og derfor ikke er kommet med.

Formålet med projektet har således været at skabe overblik over ligheder og forskelle i reguleringen mellem de forskellige lande og stater ultimo 2020. Formålet har derimod *ikke* været at tilvejebringe et sikkert juridisk materiale, der kan danne grundlag for konkrete dispositioner i forhold til det enkelte lands lovgivning.

6. Oversigt over projektets samlede resultater:

Nogle områder er forholdsvist ensartet reguleret i de 11 udvalgte lande, mens der ses store forskelle i lovgivningen mellem landene på andre områder. Der synes at tegne sig følgende overordnede tendenser:

Områderne avl, opdræt og salg, samt privat hold af hund er genstand for en højere grad af regulering i de undersøgte europæiske lande sammenholdt med USA og i nogle tilfælde også sammenholdt med Australien og New Zealand. Disse områder i lovgivningen handler i høj grad om familiehundens velfærd, og en højere grad af regulering på området må antages at afspejle et fokus på at sikre familiehundes velfærd. Hvor lovgivning omkring dyrevelfærd traditionelt har været formuleret meget generelt og især med henblik på sikring af produktions- og forsøgsdyrs velfærd, giver informationerne i denne rapport indtryk af, at især de europæiske lande også sætter fokus på via lovgivning at sikre af familiehundens velfærd.

I forlængelse af dette er der dog også inden for Europa forskel på, i hvor høj grad lovgivningen omhandler hunde specifikt eller mere generelle reguleringer af hold af dyr, hvoraf retningslinjer for hold af hund kan udledes. I flere lande, inklusive Danmark, har 'hundelove' traditionelt omhandlet hensynet til offentlighedens sikkerhed, mens regulering af hundens velfærd kunne afledes af generelle bestemmelser i f.eks. dyreværnsloven. Lovgivning, der er rettet specifikt mod hunde, kan dog give mere præcise anvisninger end de generelle bestemmelser, og de sender også et signal til hundeejere om, hvad der lægges vægt på i sikring af hundens velfærd. Som eksempel kan nævnes lovgivning omkring brug af el-halsbånd, hvor der er stor forskel i tydelighed på en generel bestemmelse omkring forbud af anvendelse af elektricitet til at påvirke dyrs adfærd, og et specifikt forbud af brug af el-halsbånd til hund.

Inden for de undersøgte europæiske lande er der også store forskelle i graden af detailregulering, både hvad angår spørgsmål, der primært har betydning for familiehundens velfærd, og de dele af lovgivningen, der sigter mod hensynet til offentlighedens sikkerhed. I nogle lovgivninger er formuleringerne i lovgivningen meget

generelle som f.eks. 'sikring af læ for hunden' eller 'sikring af at hunden ikke kommer ud af kontrol', mens lovgivningen andre steder stiller meget specifikke krav om f.eks. udformning og størrelse på opholdsområder til hunden, eller krav til at hunden føres i snor af en bestemt længde på bestemte steder.

Der er ikke nødvendigvis sammenfald i graden af detailregulering for disse områder inden for hvert land. Sverige tjener her som eksempel på dette, idet reguleringen af forhold med betydning for familiehundens velfærd går meget i detaljer og stiller mange specifikke krav til hundeejeren, mens området omkring 'farlige hunde' og kontrol af hunden i det offentlige rum, er meget lidt reguleret. Tilsvarende, men bare med omvendt fortegn gælder for Danmark, hvor der er meget specifikke bestemmelser rettet mod at beskytte mennesker mod hund, mens kravene til sikring af hundenes velfærd på en række punkter alene fremgår af dyrevelfærdslovens generelle bestemmelser og i praksis kun vil kunne bruges til at gribe ind over for egentlig vanrøgt.

Endelig kan det nævnes, at der i de udvalgte lande er store afvigelser i relation til spørgsmålet om aflivning af hunde, hvilket både kan have betydning for familiehundes velfærd, ejere og personale på dyreklinikker og internater. I de fleste af de udvalgte lande er det tilladt at få en hund aflivet, hvis man ikke ønsker at have den længere, eller hvis den f.eks. er endt på et internat og ikke er egnet til adoption. Dette er imidlertid ikke tilladt i Nederlandene, Østrig, Tyskland og Italien, hvor det kun er tilladt at aflive en hund, hvis der findes en lovmæssigt acceptabel grund som f.eks. uhelbredelig sygdom eller adfærd hos hunden, der gør hunden farlig for sine omgivelser og ikke lader sig ændre med adfærdsbehandling. Derudover afspejler de nævnte bestemmelser væsentlige forskelle i etiske holdninger til hunde landene imellem.

7. Diskussion, konklusion og perspektivering (herunder forslag til opfølgende projekter):
Se pkt. 6. ovenfor. I forhold til opfølgende projekter kunne være interessant at sammenligne effekten af forskellige former for regulering. Forslag hertil er nærmere beskrevet i projektrapporten.

8. Populærvidenskabeligt dansk resumé (max 500 ord):

Målet med projektet har været at kortlægge og sammenligne lovgivning relation til hunde med fokus på de aspekter af lovgivningen, som har relevans for hundenes velfærd. Følgende lande blev sammenlignet: Danmark, Sverige, Norge, England, Tyskland, Nederlandene, Østrig, Italien, USA, Australien og New Zealand. I nogle af landene er der alene set på enkelte delstater

For hvert land eller delstat er der set nærmere på lovgivningen inden for ni områder: avl, erhvervmæssigt hold, opdræt og salg, farlige hunde, mærkning, registrering, forsikring og

skat ved hold af hund, specifikke krav til pasning og rammer for hold af hund, hunden i det offentlige rum, hundens sundhed, import, og herreløse hunde.

Områderne avl, opdræt og salg, samt privat hold af hund er genstand for en højere grad af regulering i de undersøgte europæiske lande sammenholdt med USA og i nogle tilfælde også sammenholdt med Australien og New Zealand. Disse områder i lovgivningen handler i høj grad om familiehundens velfærd. Hvor lovgivning omkring dyrevelfærd tidligere især har haft fokus på sikring af produktions- og forsøgsdyrs velfærd, fremgår det, at især de europæiske lande i stigende grad sætter fokus på via lovgivning at sikre af familiehundens velfærd.

Inden for de undersøgte europæiske lande er der store forskelle i graden af detailregulering, både hvad angår spørgsmål, der primært har betydning for familiehundens velfærd, og de dele af lovgivningen, der sigter mod hensynet til offentlighedens sikkerhed. I nogle lovgivninger er formuleringerne i lovgivningen meget generelle som f.eks. 'sikring af læ for hunden', mens lovgivningen andre steder stiller meget specifikke krav om f.eks. udformning og størrelse på opholdsområder til hunden. I Danmark er der relativt set meget lidt specifik regulering af privates hold af hund.

Der er i de udvalgte lande store afvigelser i relation til spørgsmålet om aflivning af hunde, hvilket både kan have betydning for familiehundes velfærd, ejere og personale på dyreklinikker og internater. I de fleste af de udvalgte lande er det tilladt at få en hund aflivet, hvis man ikke ønsker at have den længere, eller hvis den f.eks. er endt på et internat og ikke er egnet til adoption. Dette er imidlertid ikke tilladt i Nederlandene, Østrig, Tyskland og Italien, hvor det kun er tilladt at aflive en hund, hvis der findes en lovæssigt acceptabel grund som f.eks. uhelbredelig sygdom eller adfærd hos hunden, der gør hunden farlige for sine omgivelser og ikke lader sig ændre med adfærdsbehandling. Forskellene i bestemmelser om aflivning af hunde, synes at afspejle væsentlige forskelle i etiske holdninger til hunde landene imellem.

9. Populærvidenskabeligt engelsk resumé (max 500 ord):

The goal of the project has been to map and compare international legislation about dogs, with focus on dog welfare. The following countries were compared: Denmark, Sweden, Norway, England, Germany, the Netherlands, Austria, Italy, USA, Australia, and New Zealand. In some of the countries, only legislation from specific states was considered.

For each country or state, a closer look was taken at legislation within the following nine areas: selective breeding; breeding and sale; dangerous dogs; marking, registration, insurance, and taxation of dogs; specific requirements for care and physical conditions when

keeping dogs; the dog in the public space; the dog's health; import of dogs; and unowned and stray dogs.

The areas "breeding and sale and specific requirements for care" and "physical conditions when keeping dogs" are more tightly regulated in the European countries studied compared to the US, and to some extent also compared to Australia and New Zealand. These areas of the relevant legislation are largely focused on securing dog welfare. Whereas animal welfare legislation previously has mostly focused on the welfare of farm- and laboratory animals, it appears that European countries in particular have an increased focus on securing the welfare of privately owned dogs through legislation.

Among the European countries studied there are major differences concerning the degree of detailed regulation, both regarding issues that primarily focus on dog welfare, and concerning the protection of the public from dog-related hazards. So, in some countries, legislative requirements are very general, such as: "dogs must be secured in places that protect them from the wind", whereas in other countries, legislation has very specific demands, for example regarding the kind and size of housing with which dogs should be provided. In Denmark there is relatively little specific regulation of how private citizens keep and care for their dogs.

Among the countries included in this study there are also important differences when it comes to euthanasia of dogs, which in turn can affect the welfare of companion dogs, of dog owners and of staff at veterinary clinics and shelters. In the majority of the 11 countries, it is legal to have a dog put down, if it is no longer wanted by the owner or if it is a shelter and is considered difficult to adopt. This, however, is not allowed in the Netherlands, Austria, Germany, and Italy, where dogs may only be euthanized if there is a legally acceptable reason, for example that the dog is incurably ill or behaves dangerously, where this cannot be changed by means of behavioural therapy. These legal differences seem to reflect different dominant ethical views about dogs between the countries.

10. Redegørelse for hvordan projektet og projektets resultater har været eller forventes offentliggjort:

Der er udarbejdet en rapport, som består af en sammenfatning af projektets resultater (15 sider), samt to bilag med henholdsvis en oversigtstabel over lovgivning vedrørende hold af hund på tværs af lande (2 sider) og tabeller med uddybning af lovgivning vedrørende hold af hund på tværs af lande (62 sider).

Denne rapport vil blive gjort tilgængelig på www.dyreetik.dk. Det er planen også at oversætte rapporten til engelsk og at gøre engelsksprogede version tilgængelig på www.animalethics.net.

Der er indgået aftaler med Dansk Veterinærtidsskrift og Hunden om artikler, som formidler projektets resultater. Desuden er der planer om to mere debatskabende artikler i henholdsvis Dyr lægen og Weekendavisen.

Endelig er der planer om to engelsksprogede artikler, som vil blive sendt til internationale artikler med per review. Den ene, som vil fokusere på sammenligning af lovgivningen på tværs af lande, tænkes sendt til et juridisk tidsskrift, mens den anden, som vil blive sendt til et tidsskrift inden for dyrevelfærd eller antrozologi, vil fokusere på forskelle i lovgivning med relation til farlige hunde.